

Etkinlik-1

Yorgunluk bir taraftan, gönlümüzdeki hüznün öbür taraftan, âdeta nihayeti yok bir gurbet ve sürgün yolunda gibiyiz. Eski hayatımız, arkamızda bıraktığımız alışkanlıklar, ilişkiler bize bir başka asra ait efsaneler şeklinde görünüyor. Bir daha eski hâlimize dönecek miyiz? Bu gamlı seyahat günün birinde nihayete erecek mi? Buna hiç ihtimal vermiyoruz. Mutlaka ya bir köyün ya o köyün dere ve bayırlarından biri içinde can vereceğiz gibi bir hisle doluyuz. Harbin bir ateş sağanağı hâlinde savurarak, yakarak, yıkarak üstünden geçtiği bu yerlerde genellikle hayalen tasavvur ettiğimiz ahiret âlemini, cennetle cehennem ortasındaki cansız ahiret âlemini buluyoruz ve zannediyoruz ki hepimiz yerin altından yürüyoruz. Felaketle, meşakkatle, zahmet ve elemle o kadar haşır neşir olmuşuz ki açlık ve susuzluk gibi şeyler bizi artık korkutmuyor. Birlikte taşıdığımız nevaleler çoktan tükenmiştir, uğradığımız izbelerde ise yiyecek bulmak kabil değildir. Zira bu yerlerde oturanlar tam bir aydan beri, iki taş arasında öğüttükleri ve bir yutulmaz sert hamur hâline koydukları yarı yanmış, yarı kül olmuş buğday taneleriyle geçiniyorlar.

Bu hikâye parçasında geçen aşağıdaki kelime ve kelime gruplarının -varsa- yakın, zıt ve eş anlamlılarını aşağıda boş bırakılan yere yazınız.

	Kelime ve Kelime Grubu	Yakın Anlamı	Eş Anlamı	Zıt Anlamı
a)	hüzün	keder	üzüntü	neşe
b)	seyahat	-	yolculuk	-
c)	nihayete ermek	tükenmek	son bulmak	başlamak
d)	haşır neşir olmak	iç içe geçmek	kaynaşmak	-
e)	sert	-	pek, katı	yumuşak
f)	cansız	-	ölü	-
g)	hâl	-	durum	-
h)	âlem	-	evren	-
ı)	yorgunluk	-	-	dinçlik
i)	his	-	duygu	-

Kısa Bilgiler

Olay Hikâyesi (Klasik Hikâye)

Hikâyedeki olayın serim, düğüm ve çözüm bölümlerine uygun olarak mantıksal bir sıralamayla sonuca bağlandığı hikâye türüdür.

- Bu tarz hikâyenin temeli bir olay anlatımına dayanır.
- Olay hikâyesinde kahramanların ve çevrenin tasvirine önem verir.
- Okuyucuda merak ve heyecan duygusu uyandırılır.
- Fransız yazar Guy de Maupassant (Giy dö Mopasan) tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Maupassant tarzı hikâye de denir.
- Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri **Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay ve Reşat Nuri Güntekin**'dir.

Durum (Kesit) Hikâyesi

Olaylardan çok, günlük yaşamın bir kesitini ele alıp anlatan hikâye türüdür.

- Durum hikâyesinde ruhsal çözümlenmelere ağırlık verilir, olay ikinci planda kalır.
- Bu tarz hikâyede serim, düğüm, çözüm bulunmaz.
- Okuyucunun merak duygusuna seslenilmez.
- Rus yazar Anton Çehov tarafından geliştirilen bu hikâye türüne Çehov tarzı hikâye de denir.
- Durum hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri **Memduh Şevdet Esenal ve Sait Faik Abasıyanık**'tir.

Etkinlik-2

1. Metin

(...)

Hasan, yüreği burkularak sordu:

– Gidiyor musun?

– Gidiyorum ya, işimi tükettim. O zaman gördü ki, küçük çocuk memleketlisi minimini yavru ağlıyor...

Sessizce, titreye titreye ağlıyor. Yanaklarından gözyaşları birbiri arkasına, temiz vagon pencerelerindeki yağmur damlaları dışarının rengini geçilen manzaraları içine alarak nasıl acele acele, sarsıla çarpışa dökülürse öyle, bağrının sarsıntılılarıyla yerlerinden oynayarak, vuruşarak içlerinde güneşli mavi gök, pırlıl pırlıl akıyor.

– Ağlama be! Ağlama be!

Eskici başka söz bulamamıştı. Bunu işiten çocuk hıçkırığa hıçkırığa, katıla katıla ağlamaktadır; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağına ağlamaktadır.

– Ağlama diyorum sana! Ağlama.

Bunları derken onun da katı, nasırlaşmış yüreği yumuşamamış, şişmişti. Önüne geçmeye çalıştı amma yapamadı, kendini tutamadı; gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların, Arabistan sıcakıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici, döküldüğünü duydu.

Hikâye Türü

Olay Hikâyesi

Gerekçeler

Bir olay, okurda merak uyandıracak şekilde anlatılmıştır.

2. Metin

Yürüyordum. Yürüdükçe açılıyordum. Evden kızgın çıkmıştım. Belki de tıraş bıçağına sinirlenmiştim. Olur, olur! Mutlaka tıraş bıçağına sinirlenmiş olacağım.

Otların yeşil olması, denizin mavi olması, gökyüzünün bulutsuz olması, pekâla bir meseledir. Kim demiş mesele değildir, diye? Budalalık! Ya yağmur yağsaydı... Ya otların yeşili mor ya denizin mavisi kırmızı olsaydı... Olsaydı o zaman mesele olurdu, işte...

Çikolata renginde bir yaprak, çağla bademi renkli bir keçi gördüm. Birisi arkamdan:

– Hişt, dedi.

(...)

– Ben de duyarım bir ses, amma bulamam nereden gelir? Nereden gelirse gelsin; dağlardan, kuşlardan, denizden, insandan, hayvandan, ottan, böcekten, çiçekten... Gelsin de nereden gelirse gelsin!... Bir “hişt hişt” sesi gelmedi mi fena. Geldikten sonra yaşasın çiçekler, böcekler, insanoğulları...

– Hişt hişt!

– Hişt hişt!

– Hişt hişt!

Hikâye Türü

Durum Hikâyesi

Gerekçeler

Hayattan bir kesit, merak unsuru olmaksızın yansıtılmıştır.

Etkinlik-3

Seyfi Baba

Geçen akşam eve geldim. Dediler:

– Seyfi Baba

Hastalanmış, yatıyormuş.

– Nesi varmış acaba?

– Bilmeyiz, oğlu haber verdi geçerken bu sabah.

– Keşke ben evde olaydım... Esef ettim, vah vah!

Bir fener yok mu, verin... Nerde sopam? Kız çabuk ol!

Gecikirsem kalırım beklemeyin... Zîrâ yol

Hem uzun, hem de bataktır...

– Daha a'lâ, kalınız:

Teyzeniz geldi, bu akşam, değiliz biz yalnız.

Sopa sağ elde, kırık camlı fener sol elde;

Boşanan yağmur iliklerde, çamur tâ belde.

Hani, çoktan gömülen kaldırımın, hortlayarak;

“Gel!” diyen taşları kurtarmasa, insan batacak.

Saksağanlar gibi sektikçe birinden birine.

Boğuyordum müteveffâyı bütün âferine.

Sormayın derdimi, bitmez mi o taşlar, giderek,

Düştü artık bize göllerde pekâlâ yüzmek!

Yakamozlar saçarak her tarafından fenerim,

Çifte sandal, yüzüyorduk; o yüzer, ben yüzerim.

(...)

Mehmet Âkif Ersoy

Tek Hece Aşk

Var mı beni içinizde tanıyan
Yaşanmadan çözülmeyen sır benim
Kalmasa da şöhretimi duymayan
Kimliğimi tarif etmek zor benim

Bülbül benim lisanımla ötüştü
Bir gül için can evinden tutuştu
Yüreğine Toroslar'dan çığ düştü
Yangınımı söndürmedi kar benim

Niceler sultandı, kraldı, şahtı
Benimle değişti talihi, bahtı
Yerle bir eyledim taç ile tahtı
Akıl almaz hünerlerim var benim

Kamil iken cahil ettim âlimi
Vahşi iken yahşi ettim zalimi
Yavuz iken zebun ettim Selim'i
Her oyunu bozan gizli zor benim
(...)

Cemal Safi

Benzerlikler

- Ahenkli söyleyişe sahiplerdir.
- Şiirin yapı unsurlarından ölçü, uyak ve redif kullanılarak yazılmışlardır.
- Söz sanatlarından yararlanarak kaleme alınmışlardır.

Farklılıklar

- *Seyfi Baba* şiirinde bir olay anlatılırken *Tek Hece Aşk* şiirinde duygu ön plana çıkarılmıştır.
- *Seyfi Baba* şiirinde beyit nazım birimi, *Tek Hece Aşk* şiirinde dördlük nazım birimi kullanılmıştır.

Etkinlik-4

Aşağıdaki parçalarda hangi anlatım biçimlerinin kullanıldığını belirleyerek işaretleyiniz.

	Parçalar	Anlatım Biçimleri		
		Açıklayıcı	Betimleyici	Öyküleyici
a)	Erzurum, Türk tarihine, Türk coğrafyasına 1945 metreden bakar. Şehrin macerası düşünülürse bu yükseklik daima göz önünde tutulması gereken bir şey olur. Malazgirt Zaferi'nin açtığı gedikten yeni vatana giren cetlerimizin ilk fethettikleri büyük merkezî şehirlerden biridir.	✓		
b)	O gün kahveye eski günleri görmüş birçok köylü daha geldi. Hepsini ile görüştim. Hepsinde o günlerden ancak çorak birer hatıra kalmıştı. O zaman gönülleri kavuran kıvılcıklar küllenmiş, vatanı koruma duygusunun yaptırdığı sonsuz fedakârlıklar taşkınlığını, önemini kaybetmiş, hatta unutmuş bile!..			✓
c)	Açık denize çıktık. Acayip bilimleriyle Çatal adaları karşımızda her an değişiyor, güneş alçaldıkça koyulaşıyordu. Uzaktan Turgut Reis'in anıtını gördük. Deniz dalgalı, biz yorgunduk. Uyuduk, uyandık, bütün gece böyle geçti. Sabah dokuzda Kuşadası'na çıktık.		✓	
d)	Tuna Nehri bilindiği gibi şehri Buda ve Peşte diye ikiye bölüyor. İki yaka birbirine Arpad, Margit Szechenyi, Srabadsag Ptofi köprüleri ile bağlı. Bu eski köprülere son yıllarda çok modern bir yenisi eklenmiş: Elisabeth Köprüsü.	✓		
e)	Çocuğun kirpikli çocuk gözleri vardı. Yemek yediği iskemlenin üstünden inip kediye gitti. Kedi sobanın yanında kedileşip duruyordu. Birinci Dünya Savaşı'nda yapılmış dolap, odada çok yer tutuyor. Kapaklarının cilaları aşınmış. Dolabın durumu uygunsuz. Oturma odası köşeli. Mutlu çağların küflü eskimiş çay bardakları sararmış pembeleriyle oradalar.		✓	
f)	Muğla'da bulunan bir ören yerine gidiyorduk. Kar yağıyordu. Karın şiddeti arttıkça etrafın bembeyaz bir örtüye büründüğüne şahit oluyorduk. Endişeye kapılarak arabamızı kenara çekti ve zincirlerimizi taktık. Biraz daha beklemeliymişiz; önümüzdeki tepeyi aşınca kar birdenbire kesildi, masmavi ve berrak bir gökyüzü karşıladı bizi.		✓	✓
g)	Her insanın olduğu gibi kitapların da kimlikleri vardır. Kitapların kimliklerine bibliyografik künye ya da kaynakça denir. Bir araştırma yaptığımızda kaynak olarak kullandığımız kitabın bibliyografik künyesini araştırmamızın sonunda belirtmeliyiz. Bibliyografik künye yazarken sıralama şu şekilde olmalıdır: Yazarın soyadı, yazarın adı, kitabın adı, yayınevinin adı, basım yeri, basım yılı.	✓		
h)	Öğleden evvel saat on birde Kadıköy'den köprüye hareket eden vapurun güvertesinde iki genç yan yana oturmuş konuşuyorlardı. Deniz tarafında olanı şişmanca, açık kumral saçlı, beyaz yüzlü bir delikanlı idi. Bir gözlüğün altında daima yarı kapalı gibi duran ve eşya üzerinde ağır ağır dolaşan kahverengi miyop gözlerini zaman zaman arkadaşına ve solda, güneşin ziyası altında bir sonsuzluk gibi uzanan denize çeviriyordu.		✓	✓

Etkinlik-5

Taşkent'i yakından tanımak için, akşama doğru sokağa çıkabildik. Günlerden pazardı. Dışarıda nefis bir hava vardı. Rastgele yürümeye başladık. Büyük ve güzel parklardan geçtik. Büyük ve güzel meydanlar gördük. Büyük ve güzel fiskiyeli havuzlar, ruhumuzu bir sonsuzluk türküsüyle kucakladılar. Geniş kaldırımlı caddelerde, yer yer açılıp saçılan zarif çiçeklikler, yüreğimizi sevdalandırdı. Birdenbire Taşkent'i bu hâliyle de sevmeye başladım. Taşkent bana, sessiz ve sakin bir sayfiye şehriymiş gibi geldi. Müthiş bir sessizlik, müthiş bir ıssızlık, şehrin bütün caddelerini, bütün meydanlarını kucağına çekmişti. Görünürlerde, hemen hemen hiç kimse yoktu. Güzelim Taşkent, sanki bir hava hücumuna uğramış veya terk edilmiş bir şehir kaderiyle, derinden derine kendisini dinliyordu. Geniş yapraklı ağaçların arkasında yükselen blok apartmanlar, pencerelerin ve balkon kapılarını sıkı sıkıya kapayarak esrarengiz hâllerini gözlerimizden kaçırmaya çalışıyorlardı.

Verilen gezi yazısı parçasında geçen bazı kelime ve kelime gruplarının sözlük anlamları verilmiştir. Cümlelerin bağlamından hareketle bu kelime ve kelime gruplarının metinde hangi anlamda kullanıldığını belirleyip işaretleyiniz.

	Kelime ve Kelime Grubu	Sözlük Anlamı	Metinde Geçtiği Bağlam
1)	başlamak	1. Çalışır, işler, yürür duruma girmek.	Rastgele yürümeye başladık.
		2. Ay, mevsim, ağrı vb. kendini hissettirmek, etkisini göstermek; almak.	
		3. Bir işe girişmek, harekete geçmek. ✓	
2)	güzel	1. Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran. ✓	Büyük ve güzel meydanlar gördük. Büyük ve güzel fiskiyeli havuzlar, ruhumuzu bir sonsuzluk türküsüyle kucakladılar.
		2. Beklenene uygun düşün ve başarı düşüncesi uyandıran.	
		3. Görgü kurallarına uygun olan.	
3)	geniş	1. Eni çok olan, enli. ✓	Geniş kaldırımlı caddelerde, yer yer açılıp saçılan zarif çiçeklikler, yüreğimizi sevdalandırdı.
		2. Kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın olan.	
		3. Kolay kolay tasalanmayan, hoşgörülü rahat olan.	
4)	sakin	1. Huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş.	Taşkent bana, sessiz ve sakin bir sayfiye şehriymiş gibi geldi.
		2. Dingin olan; durgun, sakinçe. ✓	
		3. Hareket etmeyen, kıyılamayan.	
5)	sıkı sıkıya	1. Sımsıkı. ✓	...balkon kapılarını sıkı sıkıya kapayarak esrarengiz hâllerini gözlerimizden kaçırmaya çalışıyorlardı.
		2. İyice.	
6)	hâl	1. Kötü durum, sıkıntı, dert.	...balkon kapılarını sıkı sıkıya kapayarak esrarengiz hâllerini gözlerimizden kaçırmaya çalışıyorlardı.
		2. Durum. ✓	
		3. Şimdiki zaman, içinde yaşanılan zaman.	

2. Redif

Dize sonlarında, yapı ve görevleri aynı olan seslerin, eklerin ya da anlamları aynı olan kelimelerin ve söz öbeklerinin tekrarlanmasıdır.

Örnek

Artık demir almak günü gelmişse zamandan **-dan** ekleri aynı anlam ve görevde olduğu için ek
Meçhûle giden bir gemi kalkar bu limandan **-dan** hâlinde rediftir.

Yâr belinde kuşak **olsam** **"olsam"** sözcüğü aynı anlamda ve görevde olduğu için sözcük
Bir atlastan döşek **olsam** **"olsam"** hâlinde rediftir.

Gâh eserim yell**er** gibi **"-ler gibi"** ler hem ek hem de sözcük hâlinde rediftir.
Gâh tozarım yoll**ar** gibi
Gâh akarım sell**er** gibi
Gel gör beni aşk neyledi

Etkinlik-6

Aşağıdaki dizelerdeki redifleri bularak belirtilen yere yazınız.

Dizeler	Redif
a) Elif Kaşlarını çatar Gamzesi sineme batar	-ar
b) Gökten turnalar çekilir İner yerlere dökülür	-ür
c) Doğru söylerim halk razı değil Eğri söylerim Hak razı değil	razı değil
d) Üstümüze gelen boran, kış gibi Şahin pençesinde yavru kuş gibi	gibi
e) Ellerim takılırken rüzgârların saçına Asıldı arabamız bir dağın yamacına	-ına
f) Zihni dert elinden her zaman ağlar Vardım ki bağ ağlar bağban ağlar	ağlar
g) Gül dikensiz bitmez imiş Bülbül gülsüz ötmez imiş	-mez imiş
h) Garbın ucunda, son kıyıda en gürültülü Bir med zamanı gökyüzü kurşunla örtülü	-lü

Etkinlik-7

Aşağıdaki dizelerdeki uyak çeşitlerini bulunuz.

Dizeler	Uyak Çeşidi
a) Gül dikensiz bitmez imiş Bülbül gülsüz ötmez imiş	yarım uyak
b) Bulutlar ufukta beyaz bir yumak Ne hoştur kırlarda yazın uyumak	zengin uyak
c) Yalnız atlar yıkılır düzlerde suya özlemlerinden Bir ben miyim yalnızlığa yenilen sen, sen, sen	tam uyak
d) Aksetmiyor çoğunda fikirler ayan beyan Hayyâm imiş hakikati az çok fısıldayan	zengin uyak
e) Ben sana bülbül, bana sen gülşen ol Ko beni ağlayayın, sen gül, şen ol.	zengin uyak
f) İster yaşat ister öldür Yolunda diken de güldür	yarım uyak
g) Şudur cihanda benim en beğendiğim meslek Sözüm odun gibi olsun, hakikat olsun tek.	tam uyak
h) Bir zalim düşman ki alçaktan alçak Acımayıp eyledi sinemi çak	zengin uyak
ı) Hem okudum hem yazdım Yalan dünya senden bezdim	yarım uyak
i) Deli rüzgâr gibi bağrımda esen Sabrımı savuran hasretinle sen	zengin uyak
j) Ey bu topraklar için toprağa düşmüş asker Gökten ecdat inerek öpse o pâk alını değer	tam uyak
k) Evlerinin önü söğüt Atalardan almış öğüt	zengin uyak

Etkinlik-8

Şiir Parçası	Uyak Düzeni
a) Altını sarraf bilir Hastayı cerrah bilir Ben seni sevdiğimi Yalnız bir Allah bilir	mâni tipi uyak
b) Mecnun'un alınına kara yazdıran Aşk ile Ferhat'a dağlar kazdıran Ah beni kaç yıldır böyle gezdiren O gözler şüphesiz senindir Leyla	düz uyak
c) Gitti ömrümün yarısı Küçücük bir umut uğruna Hissediyorum şimdi rüzgârı Bağrımı verip bulutlara	çapraz uyak
d) Dumanlarla örtülen bir deniz gibi Canlanıyor en hazine dalgalar bende Bekliyoruz yuvanı şimdi bahçende Ben kimsesiz, ağaçlar kimsesiz gibi	sarmal uyak
e) Mavi bir gölge uçtu pencereden Baktım: Avare bir küçük kelebek Yaramaz geldi kim bilir nereden?	örüşük uyak
f) Duvara mum gibi vuran gölgeni ara İnce çıtırlarla odanda yansın ocak Hayalinin gölünde belirsiz bir hatıra Bir yaban kuşu gibi süzülüp kaybolacak	çapraz uyak
g) Çay kuru çeşme kuru Nerden içsin kuzu su Beni yakıp bitiren Bir ananın kuzusu	mâni tipi uyak
h) Biliyorum gölgede senin uyuduğunu Bir deniz mağarası kadar kuytu ve serin Hazların âleminde yumulmuş kirpiklerin Yüzünde bir tebessüm bu ağır öğle sonu.	sarmal uyak
ı) Âşık demiş iz olsun Tara zülfün düz olsun Doksan dokuz yaram var Bir de sen vur yüz olsun	mâni tipi uyak

Etkinlik-9

Gittim açtım kapılar heybede tonlarca yük yol ağır
Kalmadı ufuklarda hiçbir düş bütün duygular kör sağır

Paranteze aldığım hiçbir umut yok beklenti dağında
Korku sağanağında can çekişir küt küt çırpınan bağır

Su ölümüne hasrettir toprak bekler açmış kucağını
Bulut yere yakın, yer göğe uzak, bitkin patika çığır

Sürgüne salınmış sevda güz gelmeden sararır nice dal
Gözde kalmış bir çıkın heva düş kıranları geri çağır

Geldim kapattım sevinçle gözden uzaklaşan aydınlığı
Zulmet çökünce sesi kolla geceyle aç ışığa bağır

Bu şiirdeki altı çizili sözcüklerinin köklerini ve kök özelliklerini belirtilen yere yazınız.

Sözcük	Kök	Kök Özelliği
a) açtım	aç-	fiil kök
b) heybede	<u>heybe</u>	<u>isim kök</u>
c) ağır	<u>ağır</u>	<u>isim kök</u>
d) duygular	<u>duy-</u>	<u>fiil kök</u>
e) umut	<u>um-</u>	<u>fiil kök</u>
f) dağında	<u>dağ</u>	<u>isim kök</u>
g) korku	<u>kork-</u>	<u>fiil kök</u>
h) kucağını	<u>kucağ</u>	<u>isim kök</u>
ı) bitkin	<u>bit-</u>	<u>fiil kök</u>
i) sürgüne	<u>sür-</u>	<u>fiil kök</u>
j) sararır	<u>sarı</u>	<u>isim kök</u>
k) gözde	<u>göz</u>	<u>isim kök</u>
l) kıranları	<u>kır-</u>	<u>fiil kök</u>
m) uzaklaşan	<u>uz</u>	<u>isim kök</u>
n) çökünce	<u>çök-</u>	<u>fiil kök</u>
o) ışığa	<u>ışı-</u>	<u>fiil kök</u>

Etkinlik-10

Tarlaya varır varmaz eşyalar römorkun altına bırakıldı, lüks ve fenerler yakıldı. Herkese bir fener düşüyordu. Anne, etrafına bakındığında bugün biraz geciktiklerini anlamıştı. Yakın tarlalarda köylüler çoktan tütün kırmaya başlamışlardı. Karanlığı tarlalardaki fenerler ateş böcekleri gibi aydınlatıyordu. Baba tütünlere dokunduğunda tütünler nemliydi, yumuşaktı, çiy yeni düşmüş olmalıydı. Az bir gecikme olsa da her şey yolundaydı. İşe erken başlamış sayılırlardı. Güneş kızdırmadan, yapraklar gevremeden köye dönmeliydiler. Tütünler kırılacak, çuvallara doldurulacak, sundurmalarında iplere dizilecek, kurutulmaya bırakılacak ve sonra da tüccarlara iyi bir fiyata satılacaktı.

Bu hikâye parçasındaki altı çizili sözcüklerin basit mi, türemiş mi, birleşik mi olduğunu belirleyiniz.

Sözcük	Basit	Türemiş	Birleşik
a) eşyalar	✓		
b) bugün			✓
c) biraz			✓
d) başlamışlardı		✓	
e) tarlalardaki		✓	
f) ateş böcekleri			✓
g) yolundaydı	✓		
h) dönmeliydiler	✓		
ı) doldurulacak		✓	

Etkinlik-11

Moskova'nın bende bıraktığı ilk izlenim, büyüklüğü ve sakinliği oldu. Sessizliği büyüklüğünden, büyüklüğü sessizliğinden geliyordu sanki. Geceleyin ayaklarınızın sesini duyarak caddelerde yürürken bu şehirde yedi milyon insanın oturduğuna inanmak gelmez içinizden. Ama bunun nedenlerini anlamak da güç değildir. Gündüzleri kalabalık olan üstü değil, altıdır Moskova'nın. Metro, örümcek gibi sarmıştır onu, büyük çoğunluğun kullandığı taşıt aracı metrodur. Her istasyondan dakikada bir tren geçer. İşçiler işlerine çoğunlukla metro ile gelip giderler. Bundan başka, tiyatrolar, sinemalar erken başlar, erken biter.

Bu hikâye parçasındaki altı çizili sözcüklerin kök ve eklerini bularak belirtilen yerlere yazınız.

Sözcük	Kök	Yapım Eki	Çekim eki
a) bende	ben	-	-de
b) izlenim	iz	-le, -n, -im	-
c) sessizliği	ses	-siz, lik	-i
d) geliyordu	gel-	-	-(i)yor, -(i)di
e) duyarak	duy-	-arak	-
f) insanın	insan	-	-in
g) içinizden	iç	-	-iniz, -den
h) olan	ol-	-an	-
ı) işçiler	iş	-çi	-ler

Etkinlik-12

Aşağıdaki parçalarda yay ayraçlarla gösterilen yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurunuz.

a)

Genç kız(,) İskelede Mümtaz'a rastlamış(;) beraber oturmuş(,) kahve içmişlerdi(,) Sonra Mümtaz onu yolun yarısına kadar çıkarmıştı(,.)

b)

Eleştirmen(,)

(-) Bu(,) içerikten bağımsız olarak hele de başlı başına bir meziyet ya da musibet olarak ele alınacak bir konu değil(,.)

c)

Altın(,) yakut ve zümrütlerle bezeli kupa(;) Herat taşından yapılmış maşrapa(,.) Kısacası her şey göz alıcıydı(,.)

d)

Kalan ömrümü bana yaşanılır kılacak iki şey biliyorum(,) Edebiyat ve gezi(,.)

e)

Kar(,) yılın ilk karı(,.) Belliydi yağacağı(,.) Kaç gündür neydi o soğuklar öyle(,.)

f)

Dünyanın çeşitli yerlerinden araştırmacılar(,) daha önce hiç denenmemiş bir şeyi denemek için Japonya'da bir araya geldiler(,) Uyuyan bir yanardağın çekirdeğinde kazı yapmak(,.)

g)

Kar altında beş on dakika(,) yarım saat yürüdüktan sonra sıcak bir odaya girip parmaklarını hohlamanın zevkine doyulur mu(?) Ah ahh(!) Gözlerinizin içi parlar(,) "Vuuuu! Üşüdüm!" diyerek mangala sobaya yaklaşırken gülümsememek(,) gülmek elinizde midir(?) Keyifle hatırlarsınız üşüdüğünüzü(,.)

h)

Uçsuz bucaksız çöl kumlarının ortasında yükselen biçimli dağlar(,.) Yapımlarına bir tek gökyüzündeki kavurucu güneş şahit(,.) Söz konusu Mısır Piramitleri olunca hemen ardından pek çok gizemli gerçek ve bugün hâlâ yanıt arayan sayısız soru geliyor akıllara(,.)

ı)

Haydarpaşa Tren Garı(,) İstanbul'un kentsel dokusuna damgasını vurmuş(;) onun tarihiyle(,) kültürüyle özdeşleşmiş yapılardan biri(,.) Burası, iş ve aş uğruna Anadolu'dan vagon vagon akıp gelen insanların İstanbul'a ilk baktıkları yer(,.)

Etkinlik-13

Aşağıdaki cümlelerdeki yazım yanlışlarını bularak cümlelerin doğru hâlini boşluklarla gösterilen yere yazınız.

a) Ayvalık'da meyve ağaçlarından en çok nar ve ayvanın bulunması üzerine bir çok rivayet vardır.
Ayvalık'ta, birçok

b) Romanlarda kendi bildiğini okuyan karakterler, birazda yaratıcıları olan yazarı yansıtır.
karakterler, biraz da

c) Yazınsal metinlerin konusu, insanın doğayla, toplumla yada kendi kendisiyle olan ilişkisinden doğar.
ya da

d) Yarım saatlik bir dinlenmeden sonra Güneş'in batışını izlemek üzere minibüslere binip yeniden Nemrut dağına tırmanmaya başlıyoruz.
güneşin, Nemrut Dağı'na

e) Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de, Tuna nehrine doğru yürüdüğünüzde sizi kentin simgesi olan Zincir köprüsü karşılar.
Tuna Nehri'ne, Zincir Köprüsü

f) Doğanşehir İlçesi yakınlarındaki Sürgü vadisi ise canlı ala balık yemekleri ve piknik için tercih ediliyor daha çok.
Doğanşehir ilçesi, Sürgü Vadisi, alabalık,

g) Divriği'de kuşkusuz pekçok taş ustası çalışmıştır ne varki bunların içinde yapı işinde iki kez adına rastladığımız için adını bildiğimiz sadece Ahlat'lı Hürremşah'dır.
pek çok, ne var ki, Ahlatlı, Hürremşah'tır

h) Fırat nehri, Taş devrinden itibaren rengârenk bir yelpaze gibi, birbirinden farklı insan topluluklarına ev sahipliği yaptı.
Fırat Nehri, Taş Devri'nden

ı) Doğalgazın bulunması dünyanın en kuzeyindeki tren yolunun inşasına ön ayak oldu.
Doğal gaz, önayak

i) Bu dağ silsilesi arasında diklemesine uzanan İzmir körfezinin dip kıyıları, ilçenin baştan başa kuzey sınırlarını kuşatır.
Körfezi'nin

Etkinlik-14

Nazmi Ziya Güran'ın "Taksim Meydanı" adlı eserinden hareketle bir olay hikâyesi yazınız.

Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

Bu görselden hareketle bir durum hikâyesi yazınız.

Öğrencinin cevabına göre değerlendirilecektir.

Etkinlik-15

Parçalar

Düşünceyi Geliştirme Yolu

- a) Herkes mutlu olmak ister. Bazılarımız, mutluluğu ailede, doğal ve sağlıklı yaşamda, işte başarılı olmakta, toplumsal yaşamda faal olmakta, leziz yiyeceklerde veya sporda arar. Bazılarımız ise mutluluğu politikada, sanatta, akademilerde veya mekanik ve bilgisayar biliminden kaynaklanan hobilerden tutun tiyatroya, hümanizme, hayır işleri ve daha binlerce faaliyetten zevk almaya çalışarak arar. Milyonlarca insan mutluluğu çeşitli şekillerde bulmaya çalışır.
- b) Olay örgüsüyle, betimlemesi ve tipleriyle, çağdaşlarından farklı diliyle Rasim Özdenören edebiyatımızda öykünün en önemli yazarlarından. Orijinal düşünceleri, ayakları bu topraklara sağlam basan önermeleriyle düşünce yaşamımızın önemli kişiliklerinden biridir.
- c) Çocukken herkesi etkileyen hikâyeler vardır. *Robinson Crusoe* da beni etkileyen hikâyelerden biriydi. O özet kitabı bir çocuk klasiği olarak okumuştum. Başarılı romanı ise çok sonra okudum. 18. yüzyılda Daniel Defoe, bu romanı yayımlamak için önce kapı kapı gezmiş ve sonrasında roman çok ilgi görmüş.
- d) Friedrich Schiller'e göre "Affettmek ve unutmak iyi insanların işidir.", Pablo Neruda'ya göre "Aşk ne kadar kısa ve unutmak ne kadar uzundur." Bu paragrafı ve unutmakla hatırlamak arasındaki tüm didişmeleri noktalayacak söz ise Albert Camus'ya aittir: "Hatırlamak için yavaşlar, unutmak için hızlanırız." Şimdi lütfen sakince dağılım, toparlandıktan sonra okumaya devam edelim.
- e) Kitabı bitirir bitirmez Franz Kafka'nın "Eğer okuduğumuz bir kitap bizi kafamıza vurulan bir darbe gibi sarsmıyorsa niye okumaya zahmet edelim ki?" sözü geldi aklıma. Uzun bir süreden sonra bir kitap okuduktan sonra gerçekten de sarsıldığımı fark ettim. Kitap bir kişisel gelişim kitabı değil tabii ki. Fakat içimizdeki şeytanı ya da olmayan şeytanı bize göstermesi bakımından birçok kişisel gelişim kitabından daha etkili diyebilirim.
- f) Fatih taraflarında -amca derim- bir uzak akrabam oturur. Hâli vakti yerindedir. Üstelik bir radyosu, küçücük, bebek yastığı gibi bir kedisi ve on altı on yedi yaşlarında da bir kızı vardır: Kumral saçlı, taptaze, kadife tenli, iri, yeşil gözlü, canlı, cana yakın bir şey. Adı da İclâl.
- g) Sevgi bahçesinin tohumu umut, çapası iyimserliktir. Umut sevgiyi besler, iyimserlik umudu diri tutar. Sevgiye oksijen taşıyan umut esintisinin yelidir iyimserlik; hafif dokunuşlarla besler, büyütür, dal budak salmasını sağlar ve o dallardan, o umut dallarının uçlarından sevgi çiçekleri açar böylece. Umut yeli kesilince sevgi solmaya başlar, umut esintisi durunca sevgi kurur ve iyimserlik her umut esintisinin zamanın içine yerleştirilmiş küçük kıvılcıklardır. Umut yoksa sevgi, iyimserlik yoksa umut yoktur. Bütün sevgilerin ilk adımıdır iyimserlik. Sevgiye yönelik her büyük yolculuğun ilk harekete geçireni...

Karşılaştırma

Karşılaştırma

Örnekleme

Tanık gösterme, tanımlama

Tanık gösterme, karşılaştırma

Benzetme

Benzetme, tanımlama